

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԵՒՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԱՄԱՆՈՐԻ ՄԱՂԹԱՆՔԸ

Սիրելի հայրենակիցներ,

Ձեռ ուզում թաքցնել, դժուար է յաւուր պատ-
շաճի բառեր գտնել ամանորեայ նախագահական
մաղթանքի համար:

Ոչ մտադիր եմ վերլուծել ստեղծուած իրավի-
ճակը, ոչ էլ քննադատութիւնից պաշտպանելու
փորձ կատարել:

Մի քանի օր առաջ խորհրդարանին ներկայացը-
րած տարեկան հաղորդմամբ ես ունեցել եմ այդ
հնարաւորութիւնը, եւ կարծում եմ, պատգամա-
ւորներն ընդհանուր առմամբ պէտք է բաւարար-
ւած լինեն տրուած բացատրութիւններով:

Յիրաւի, ծանր է մեր նորանկախ պետութեան
վիճակը. աղքատ եւ գրեթէ դատարկ են ոչ միայն
հանապազօրեայ, այլեւ նշխրակ սօնական սեղան-
ները: Իսկ սովեւում դեռ կարող են պատահել նոր
դժուարութիւններ, աւելի ծանր օրեր: Ժիզն ու
գերլարումը դեռ երկար կը մնան մեր կեանքի
անբաժան ուղեկիցները:

Սա է կայսրութիւնների փլուզման հետեւան-
քով առաջացող պետութիւնների ճակատագիրը, որից
դեռ ոչ ոք չի կարողացել խուսափել: Ապահով ու
բարդաւաճ պետութեան ստեղծման համար տաս-
նամակներ են անհրաժեշտ: Եթէ կայ մէկը, որ ձեռ
խոստանում է այլ բան, մի հաւատացէ՛ք: Հրաշքներով
ձեռ չառ են կերակրել, բայց հրաշքները կատար-
ւում են միայն հեթաթիւներում:

Առայժմ ազգովին՝ ժողովուրդ թէ իշխանու-
թիւն, մենք լուծում ենք մէկ խնդիր. Խորհրդային
Միութեան աւերակների տակ մշակուց խուսափելու
խնդիրը: Եւ ամենայն հպարտութեամբ պէտք է
արձանագրենք, որ այս խնդիրը մենք յաջող ենք
լուծում, որի ակնյայտ ցուցանիշներն են Հայաս-
տանի հաւասարակշիռ արտաքին քաղաքականու-
թիւնը, իրավիճակի լիակատար կառավարելիութիւնը
եւ Հանրապետութեան ներքին կայունութիւնը: Այս
երեք հիմնական իրողութիւններից որեւէ մէկի
կորուստը յղի է շատ աւելի ծանր հետեւանքներով,
քան զներքի աճն ու կենսամակարդակի անկումը,
որոնք բոլոր զէպքերում ժամանակաւոր եւ չտկելի
երեւոյթներ են:

Հայաստանի յաջողութիւնն այս խնդրի լուծ-
ման հարցում ակնյայտ է դառնում մանաւանդ
բախտակից երկրների հետ համեմատութեան պարա-
գային. անժխտելի է այն փաստը, որ ներքին

ցնցումներից չկարողացան խուսափել ոչ միայն
մօտաւորապէս մեր մակարդակի վրայ գտնուող
Վրաստանը, Ադրբեջանը եւ Տաճիկիստանը, այլեւ
անգամ հօրազօյն Ռուսաստանը:

Հայաստանի այս ձեռքբերումը ոչ թէ պատահա-
կանութիւն, այլ նախ եւ առաջ ժողովրդի իմաս-
տութեան եւ պետական կառոյցների տքնաջան աշ-
խատանքի արդիւնք է: Իր անկատարութեամբ եւ
բոլոր թերացումներով հանդերձ՝ պետութեան
դերն անուրանալի է այս ձեռքբերման մէջ:

Գոհունակութեամբ նշելով այս փաստը, հա-
կանալի է՝ որ մենք պարտաւոր ենք աչքի լոյսի
պէս պահպանել եւ առաջիկայ տարում խորացնել
այս թանկ նուաճումը, քանի որ ժամանակները
դեռ չափ տուածագաւոր են, իսկ իրավիճակը՝ շա-
փոքանց տխուր:

Տօնական այս պահին ես չեմ ուզում խօսել
բնիւթիկ հարցերի՝ արդիւնաբերութեան կայու-
նացման, դրամաշրջանառութեան կարգաւորման,
առևտրի խթանման, անօրինականութիւնների վե-
րացման, տնտեսական բարեփոխումների, աշխատա-
վարձի ինդեքսաւորման մասին: Ձեռ ուզում
խօսել ոչ թէ այդ հարցերին կարեւորութիւն
չտալու, այլ խօսակցութիւնն անխմատ համարե-
լու պատճառով, քանի որ չէն լուծուել նրանց
խոկ լուծումը պայմանաւորող շատ աւելի հիմ-
նական մի շարք խնդիրներ:

Առաջինը Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտու-
թեան կարգաւորման, աւելի ճիշդ՝ Լեւոնային
Ղարաբաղի խաղաղութեան հաստատման խնդիրն է:
Ղարաբաղի ինքնապաշտպանական բանակի ակնյայտ
յաջողութիւններով հանդերձ, պատերազմի շա-
րունակումը յղի է հայ ժողովրդի անվտանգութեանը
ու բարօրութեանը սպառնացող լուրջ տագնապներով:
Պատերազմի պատճառով Հայաստանը ենթարկուում
է ոչ միայն Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի կողմից
իրականացուող չրջափակումներին, այլեւ միջազ-
գային, ֆինանսական կազմակերպութիւնների
բացայայտ ու քողարկուած սանկցիաներին: Այնպէս
որ, նման պայմաններում խօսել Հայաստանի
տնտեսութեան զարգացման կամ ժողովրդի կեն-
սամակարդակի բարձրացման մասին, նշանակում է

բաղուել ինքնախարելութեամբ կամ քաղաքական պեկույիացիայով, որ յաջողութեամբ կիրառուում ընդդիմութեան որոշ ուժերի կողմից: Քանի զեռաստերապսը չի դադարել, Հանրապետութեան նստեսութեան եւ ժողովրդի կենսամակարդակը բեւէ էական րարելուում տեղի չի ունենայ, նշպխի ուժեր էլ լինեն իշխանութեան գլուխ:

Լեռնային Ղարաբաղի Հակամարտութեան Հարում Հայաստանի իշխանութիւնների տեսակէտը եղել է շարունակում է մնալ նոյնը, խնդրի խաղաղ արգաւորում եւ փոխգիջումային լուծում: Այս կգրունքից ելնելով, Հայաստանի եւ Լեռնային արարաղի իշխանութիւնները դրական պատասխանի տուել են ԱՀԽ-ի Միոսկի խմբի երկրների խաղաարար ծրագրին, ինչպէս նաեւ Ռուսաստանի աշխութեան միջնորդական նախաձեռնութեանը: Իստի խաղաղութեան Հաստատման Հարցն այսօր սխում է ոչ թէ Հայկական կողմից, այլ Ադրբեանի գիրքորոշումից ու միջազգային Հանրութեան Ռուսաստանի խաղաղարար Զանքերի Համադումից: Կարող եմ տեղեկացնել, որ երկու ումնեքով էլ կան որոշակի յուսադրիչ միտումներ:

Մեր առջեւ կանգնած երկրորդ Հիմնական խնդիրը Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաարութեան ընդունումն է, որի նպատակն է մարու եւ քաղաքացու իրաւունքների օրէնսդրական րաշխատորումը, իշխանութիւնների յատակ տաանջատումը, կառավարման համակարգի անխափան արդիւնաւէտ գործունէութեան ապահովումը:

Բազմաբնոյթ առօրեայ խնդիրներով ծանրաբեում մեր իրավիճակում առաջին Հայեացքից վաղեմիական թուացող այս խնդիրը իրականում նի նաեւ զուտ գործնական նշանակութիւն: Եւսմանադրութեան ընդունումը, անկասկած, կը ցրաթափի քաղաքական պայքարի միջնորդը եւ նարատորութիւն կը տայ մեր ժողովրդի հոգեար եւ մտաւոր կարողութիւններն ամբողջում մը ուղղել կառուցողական, ստեղծագործ աշատանքի:

Եւ վերջապէս, մեր կեանքի քնականն ընթացար պայմանաւորող երրորդ Հիմնական խնդիրը Հայաստանի էներգետիկ անկախութեան ապահովումն է: Երջափակման պայմաններում այս առումով աշխատանքն առայժմ ընթացել եւ ընթանում է ներգակիրների ներկման աշլընտրանքային դիրների իւրացման ուղղութեամբ: Յուսով էր, որ շուտով կը սկսուեն նաեւ Հանրապետութեան ընդերքի հետախուզական հորատման յիտատանքները: Բայց այս քնագաւառում ամենաեկրէտը եւ իրականը Հայկական աթոմակայանի

վերադործարկման հնարաւորութիւնն է: Վերադործարկման հետ կապում նախնական աշխատանքներն արդէն տարտուած են, եւ ուրախութեամբ ուղում եմ ձեզ յայտնել, որ մասնագէտների կարծիքով, դրանք միանգամայն գոհացուցիչ են: Աթոմակայանի կողմից էլիկտրաէներգիայի արտադրութեան թողարկումը նախատեսուում է եկող տարուայ վերջում:

Այսպիսով՝ Խաղաղութիւն, Սահմանադրութիւն, Աթոմակայան. ահա Նոր Տարուայ, 1994 թուականի կարգախօսները:

Ենորհաւոր ձեր նոր տարին:

ԼԵՒՈՆ ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
1993 Դեկտ. 31